

PEST – dotazník na skrining psoriatickej artritídy u pacientov so psoriázou

PEST – a Questionnaire for the Screening of Psoriatic Arthritis in the Patients with Psoriasis

Šteňová, E.¹, Kozub, P.²

¹I. interná klinika Lekárskej Fakulty Univerzity Komenského a Univerzitnej Nemocnice Bratislava

²Dermatovenerologická klinika, Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky

korešpondencia: peter.kozub.derm@gmail.com

Súhrn

Podľa európskych odporúčaní pre liečbu psoriázy by mal dermatológ pravidelne vykonávať skrining zápalovej bolesti a opuchu periférnych kĺbov a axiálneho skeletu vrátane sakroiliakálnych kĺbov, daktylitídy a entezitídy. Dermatológom, ako aj pacientom so psoriázou, prinášame validovanú slovenskú verziu dotazníka PEST na skrining aj skorého štádia psoriatickej artritídy u pacientov so psoriázou.

Kľúčové slová: psoriáza, psoriatická artritída, PEST, skrining

Abstract

Based on the European guidelines for psoriasis treatment, a dermatologist should routinely screen for inflammatory pain and swelling affecting peripheral joints, axial skeleton including sacroiliacal joints, dactylitis as well as enthesitis. To dermatologist as well as to psoriatic patients, we present validated Slovak version of PEST screening tool for screening of even early stages of psoriatic arthritis at psoriasis patients.

Keywords: psoriasis, psoriatic arthritis, PEST, screening

Psoriatická artritída (PsA) je chronické zápalové autoimunitné ochorenie s rôznymi klinickými prejavmi, ako artritída periférnych kĺbov, chrčtica, entezitída, daktylitída a psoriáza kože a nechtov. Prevalencia PsA u pacientov so psoriázou sa odhaduje na 30 % [1]. Asi u 20 % pacientov sa stretne s kĺbovou manifestáciou ešte pred objavením sa kožných prejavov. PsA nie je vôbec benígne ochorenie, asi u 2/3 postihnutých dochádza k trvalému poškodeniu muskuloskeletálneho aparátu s deštrukciou kĺbov, čo vedie k zníženiu kvality života jedinca a invalidizácii. Závažnosť stavu pacienta so „psoriatickou chorobou“ zhoršujú aj pridružené ochorenia, ako napr. metabolický syndróm, kardiovaskulárna morbidita alebo uveitída. Vzhľadom na multiorgánovú manifestáciu starostlivosť o pacienta musí byť komplexná, multidisciplinárna so zameraním na skrining postihnutia viacerých orgánov. Úzka spolupráca dermatológa a reumatológa je nevyhnutnou podmienkou skoršej diagnostiky PsA, a tým aj adekvátnej včasnej liečby na zabránenie štrukturálnych zmien.

Podľa európskych odporúčaní pre liečbu psoriázy by mal dermatológ pravidelne vykonávať skrining zápalovej bolesti a opuchu periférnych kĺbov a axiálneho skeletu vrátane sakroiliakálnych kĺbov, daktylitídy a entezitídy [2]. Vyšetrenie muskuloskeletálneho aparátu je však pre lekára bez reumatologickej špecializácie takmer nespĺniteľnou výzvou hlavne v prípade PsA, ktorá sa môže prejaviť rôznymi viac alebo menej špecifickými symptómami

a znakmi. V niektorých prípadoch je stanovenie správnej diagnózy náročný a dlhotrvajúci proces aj pre erudovaného a skúseného reumatológa. Spôsob vyhľadávania pacientov so suspektnou PsA v ambulancii dermatológa musí mať formu časovo nenáročnú, avšak musí disponovať s čo najvyššou senzitivitou ako aj špecifitou. Ako najvhodnejšia sa javí dotazníková metóda. V minulosti boli vytvorené viaceré dotazníky, ako napr. PASE (*Psoriatic Arthritis Screening and Evaluation*), alebo ToPAS (*Toronto Psoriatic Arthritis Screen*), ktoré sa vyznačujú pomerne vysokou senzitivitou (0,82 pre PASE a 0,87 pre ToPAS) aj špecifitou (0,73 pre PASE a 0,93 pre ToPAS) [3, 4]. Jedným z najpoužívanejších dotazníkov skriningu PsA je však pre svoju jednoduchosť dotazník PEST (*Psoriasis Epidemiology Screening Tool*), ktorý vyvinuli Ibrahim a kol. [5]. Pomocou piatich jednoduchých otázok a použitím figuríny znázorňujúcej najčastejšie postihnuté kĺby pri PsA (Obr.1.) umožňuje nenáročne a rýchle použitie so senzitivitou 0,94 a špecifitou 0,78. Dotazník PEST je súčasťou napr. aj odporúčaní organizácie NICE (National Institute for Health and Care Excellence) vo Veľkej Británii, a hodnotí sa ročne u každého pacienta so psoriázou v ambulancii dermatológa [6]. Vzhľadom na jeho nenáročnosť je každý pacient schopný vyplniť tento dotazník. Môže tak poskytnúť relevantnú a rýchlu informáciu pre dermatológa. V prípade pozitívneho výsledku (skóre viac ako 3) by malo byť pacientovi indikované reumatologické vyšetrenie pre suspektnú PsA.

SKRÍNINGOVÝ NÁSTROJ PRE EPIDEMIOLOGIU PSORIÁZY (PEST- PSORIASIS EPIDEMIOLOGY SCREENING TOOL)

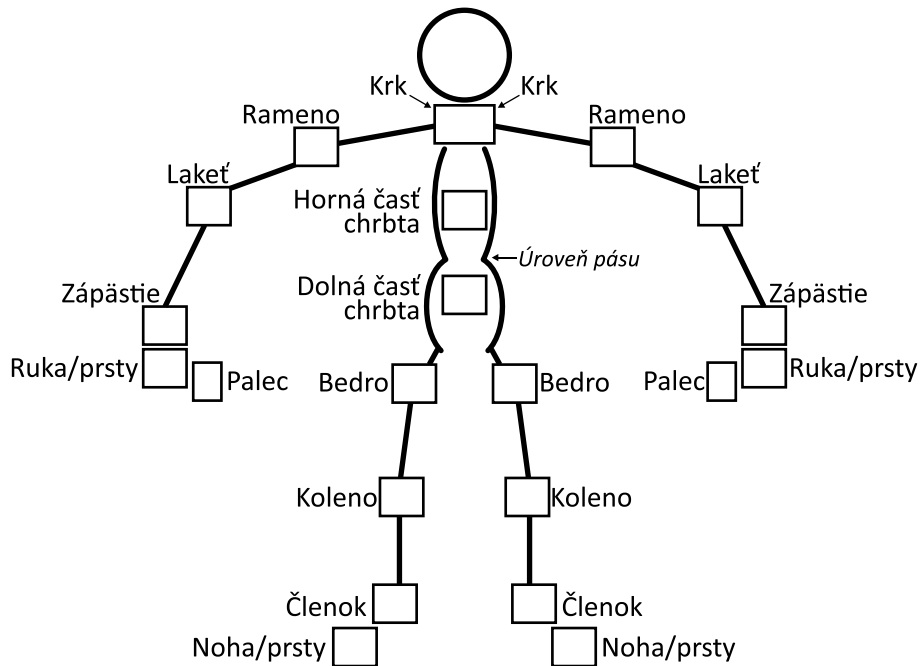
Názov ambulancie

Meno pacienta

Dátum návštevy

PEST je validovaný skrínigový nástroj pre psoriatickú artritídu (PsA). Odporúča sa, aby pacienti so psoriázou, ktorí nemajú stanovenú diagnózu PsA vyplnili každoročne dotazník PEST (NICE odporúčania pre psoriázu 2012 - National Institute for Health and Care Excellence). Skóre 3 alebo viac znamená, že treba zvážiť konzultáciu u reumatológa.

Na doleuvedenej kresbe, prosím, označte kĺby, ktoré Vám spôsobujú, alebo niekedy spôsobili nepríjemné pocity (t.j. stuhnuté, opuchnuté alebo bolestivé kĺby).

Uverejnené s láskavým súhlasom profesora Philipa Helliwella (University of Leeds)

Odpovedzte, prosím, na otázky uvedené nižšie a pridajte jeden bod za každú otázku s odpoveďou 'Áno'

	Áno	Nie
1. Mali ste niekedy opuchnutý kĺb (alebo kĺby)?	☐	☐
2. Povedal Vám niekedy lekár, že máte artritídu?	☐	☐
3. Majú Vaše nechty na rukách alebo na nohách jamky?	☐	☐
4. Mali ste bolesti v päte?	☐	☐
5. Mali ste prst na ruke alebo na nohe úplne opuchnutý alebo bolestivý bez zjavnej príčiny?	☐	☐
Spolu	 /5	

Celkové skóre 3 alebo viac z 5 je pozitívne a naznačuje, že treba zvážiť konzultáciu pacienta u reumatológa.

Obr.1 • Skrínigový nástroj pre epidemiológiu psoriázy (PEST- Psoriasis Epidemiology Screening Tool)

V súčasnosti na Slovensku nie je k dispozícii validovaný dotazník na skrining PsA v slovenskom jazyku, ktorý by bol nápomocný v odhalení tohto ochorenia v psoriatickej populácii, a to hlavne vo včasnom štádiu. Implementácia akéhokoľvek dotazníka prípadne iného diagnostického nástroja do každodennej medicínskej praxe je časovo aj finančne náročným procesom, počnúc získaním súhlasu na jeho použitie. Preklad do jazyka druhej krajiny musí byť myšlienково ekvivalentný, zrozumiteľný pre čitateľa, avšak musí akceptovať aj špecifiká daného jazyka/krajiny. Z tohto dôvodu preklad musí byť realizovaný dvoma nezávislými prekladateľmi na profesionálnej úrovni, vrátane spätného prekladu do originálneho jazyka a s predbežným testovaním na vzorke pacientov. Na finalizáciu znenia dotazníka sú prizvaní experti z daného odboru, ktorí vďaka ich erudovanosti dokážu ďalšími zásahmi upraviť dotazník do dokonalej formy – akceptovanie pôvodnej verzie s aplikáciou na lokálne pomery.

Minulé mesiace prebiehal proces lokalizácie a validácie prekladu vrátane pilotného testovania u pacientov so psoriázou v dermatologickej ambulancii. Podarilo sa nám získať súhlas na použitie validovaného dotazníka PEST, ktorý prinášame dermatológom, ako aj pacientom so psoriázou v slovenskom jazyku.

Neadekvátne liečená psoriatická artritída spôsobuje ireverzibilné zmeny muskuloskeletálneho aparátu s následnou invalidizáciou pacienta. Včasná diagnostika ochorenia je nevyhnutnou podmienkou jej úspešnej liečby. Jednoduchá dotazníková metóda „PEST“ je sľubným nástrojom vyhľadávania pacientov so PsA v ambulancii dermatológa a predpokladom úspešnej spolupráce s reumatológom, s očakávaným výsledkom zníženia prevalencie závažnejších foriem štruktúrneho poškodenia kĺbov u pacientov so psoriázou.

Literatúra

1. Brockbank JE, et al.: Psoriatic arthritis (PsA) is common among patients with psoriasis and family medical clinic attendees [abstract]. *Arthritis Rheum.* 2001; 44 (suppl 9):94.
2. Nast A, et al.: European S3-Guidelines on the systemic treatment of psoriasis vulgaris—Update, 2015--Shortversion--EDF in cooperation with EADV and IPC. *J Eur Acad Dermatol Venereol.* 2015 Dec; 29(12):2277-2294.
3. Husni ME, et al.: The PASE questionnaire: Pilot-testing a Psoriatic Arthritis Screening and Evaluation tool. *Journal of the American Academy of Dermatology.* 2007; 57(4):581-587.
4. Gladman DD, et al.: Development and initial validation of a screening questionnaire for psoriatic arthritis: the Toronto Psoriatic Arthritis Screen (ToPAS). *Annals of the Rheumatic Diseases.* 2009; 68(4):497-501.
5. Ibrahim GH, et al.: Evaluation of an existing screening tool for psoriatic arthritis in people with psoriasis and the development of a new instrument: the Psoriasis Epidemiology Screening Tool (PEST) questionnaire. *Clin Exp Rheumatol.* 2009 May-Jun; 27(3):469-474.
6. NICE guideline [CG153]. Psoriasis: The assessment and management of psoriasis. Publikované 24. október 2012, www.nice.org.uk/guidance/cg153

*Publikáciu článku podporila spoločnosť Novartis Slovakia s.r.o.
SK1803796609*